

Пояснювальна записка

Вступне випробування з української мови проводиться у формі диктанту. Тривалість написання диктанту - 1 астрономічна година. Конверт із запропонованими текстами диктантів витягує один із вступників в присутності всієї аудиторії. Бланки письмової роботи роздаються кожному вступнику в аудиторії, де проводиться вступний письмовий іспит. Письмові екзаменаційні роботи виконуються на аркушах зі штампом приймальної комісії. На аркушах не допускаються будь-які умовні позначки, щоб розкривали авторство роботи. Абітурієнт зазначає прізвище, ім'я, по-батькові тільки у визначених для цього місцях. Під час проведення вступних іспитів забороняється користуватися електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками, мобільними телефонами та іншими матеріалами, що не передбачені рішенням приймальної комісії. У разі використання вступником під час вступного випробування сторонніх джерел інформації (в тому числі підказки), він відсторонюється від участі у випробуваннях. Апеляція з питань відсторонення від випробувань не розглядається. Вступники, які не з'явилися на вступний іспит без поважних причин у зазначений за розкладом час, до участі у подальших іспитах і конкурсі не допускаються. За наявності поважних причин, які підтверджені документально, вступники можуть допускатися до складання пропущеного вступного іспиту з дозволу голови приймальної комісії в межах встановлених строків і розкладу проведення вступних іспитів. У випадках, коли під час шифрування письмових екзаменаційних робіт виявлено роботу, на якій є особливі позначки, що можуть розкрити її авторство, робота не шифрується і таку роботу додатково перевіряє голова відповідної комісії. Критерії оцінювання вступних випробувань оприлюднюються на інформаційному стенді Приймальної комісії і веб-сайті коледжу разом із Програмою вступного іспиту.

При написанні диктанту абітурієнти повинні знати:

- основні орфоепічні, орфографічні, пунктуаційні правила;
- морфологічні ознаки та синтаксичну роль частин мови;
- загальні відомості про просте і складне речення, однорідні члени речення, речення із вставними словами, відомості про відокремлені та уточнюючі члени речення, пряму мову.

Абітурієнти повинні вміти:

- дотримуватися норм українського правопису;
- знаходити вивчені орфограми, пояснювати їх;
- правильно писати слова з вивченими орфограмами;
- знаходити і виправляти орфографічні помилки;
- обґрунтовувати вживання розділових знаків за допомогою вивчених правил.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

№	Тема
1	<p style="text-align: center;">I. Фонетика і графіка. Орфоенія і орфографія</p> <p>Звуки мови. Голосні і приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки і глухі. Подовжені звуки. Букви й інші графічні засоби. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ та буквосполучень дз, дзь, дж. Склад. Наголос. Ненаголошені голосні, їх вимова та позначення на письмі.</p>
2	<p>Вимова приголосних звуків та їх позначення на письмі. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Чергування у-в, і-й. Орфограма. Орфографічна помилка.</p>
3	<p>Правила вживання апострофа, м'якого знака. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків.</p>
4	<p>Написання слів іншомовного походження.</p>
5	<p style="text-align: center;">II. Будова слова, словотвір і орфографія</p> <p>Спільнокореневі слова і форми слова. Основа слова і закінчення змінних слів. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Найпоширеніші чергування голосних і приголосних звуків.</p>
6	<p>Вимова і написання префіксів з- (зі-), с-, роз-, без-, пре-, при-, прі-. Змінювання і творення слів. Основні способи словотворення в українській мові. Зміни приголосних при творенні слів.</p>
7	<p>Правопис складних і складноскорочених слів.</p>
8	<p>Лексикологія і фразеологія. Поняття про лексику. Лексичне значення слова. Однозначні і багатозначні слова. Пряме і переносне значення слів. Синоніми, антоніми, омоніми. Загальноживані слова. Діалектні та професійні слова. Запозичені слова. Застарілі слова. Неологізми. Поняття про фразеологізми. Фразеологізми в ролі членів речення. Диктант.</p>
9	<p style="text-align: center;">III. Морфологія і орфографія</p> <p>Поняття про самостійні та службові частини мови. Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменник: назви істот і неістот, загальні і власні назви. Рід, число, відмінки іменників. Типи відмін іменників. Незмінні іменники. Способи творення іменників. Правопис відмінкових закінчень іменників. Правопис найуживаніших суфіксів. Велика буква у власних назвах.</p>
10	<p>Прикметник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Якісні, відносні та присвійні прикметники. Повні і короткі форми прикметників. Ступені порівняння прикметників, їх утворення. Відмінювання прикметників. Способи творення прикметників. Правопис відмінкових закінчень і найуживаніших суфіксів прикметників. Написання складних прикметників.</p>
11	<p>Числівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробових та збірних) і порядкові. Числівники прості і складні. Відмінювання кількісних і порядкових числівників. Правопис числівників.</p>

12	<p>Займенник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників. Відмінювання займенників. Правопис займенників.</p>
13	<p>Дієслово як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Неозначена форма дієслова. Види дієслів (доконаний, недоконаний). Способи дієслів (дійсний, умовний, наказовий). Часи дієслів. Дієслова I та II дієвідмін. Особа і число (в теперішньому і майбутньому часі). Безособові дієслова. Способи утворення дієслів. Правопис дієслів.</p>
14	<p>Дієприкметник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники, їх творення. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові дієслівні форми на -но, -то. Правопис дієприкметників. Дієприслівник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот. Правопис дієприслівників.</p>
15	<p>Прислівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників. Способи їх творення. Правопис прислівників.</p>
16	<p>Прийменник як службова частина мови. Непохідні і похідні прийменники. Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс. Сполучники як службова частина мови. Сполучники сурядності і підрядності. Правопис сполучників разом і окремо. Частка як службова частина мови. Формотворчі, заперечні та модальні частки. Написання часток бо, но, то, от, таки. Не з різними частинами мови. Вигук як частина мови. Правопис вигуків. Диктант.</p>
17	<p style="text-align: center;">IV. Синтаксис і пунктуація</p> <p>Словосполучення. Будова і типи словосполучення за способом вираження головного слова.</p>
18	<p>Просте речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні. Окличні речення. Члени речення (підмет і присудок; присудок простий і складе-ний; додаток, означення, обставина) і способи їх вираження. Прикладка як різновид означення. Порівняльний зворот. Розділові знаки в кінці речення. Тире між підметом і присудком. Розділові знаки при прикладках і порівняль-них зворотах.</p>
19	<p>Речення двоскладні і односкладні. Різновиди односкладних речень. Повні і неповні речення. Тире в неповних реченнях.</p>
20	<p>Однорідні члени речення. Узагальнююче слово при однорідних членах реченнях. Однорідні й неоднорідні означення. Розділові знаки при однорідних членах реченнях.</p>
21	<p>Звертання і вставні слова (словосполучення, речення). Розділові знаки про них.</p>
22	<p>Відокремлені другорядні члени речення (в тому числі уточнюючі).</p>

	Розділові знаки при відокремлених членах речення.
23	Складне речення , його типи. Складносурядне сполучникове речення. Складнопідрядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види підрядних речень. Складне речення з кількома підрядними.
24	Розділові знаки в складносурядному і складнопідрядному реченнях. Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні. Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в ньому.
25	Пряма й непряма мова. Цитата. Діалог. Розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі. <i>Диктант</i> .
	<i>V. Відомості про мовлення</i>
26	Поняття про спілкування і мовлення. Ситуація спілкування: адресати (той, хто говорить чи пише) і адреса мовлення, мета й умови спілкування, повідомлення (висловлювання), його зміст і форма. Тема і основна думка висловлювання. Різновиди мовленнєвої діяльності: говоріння, писання, читання, слухання. Основні вимоги до мовлення: змістовність, послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність. Мовленнєві помилки.
27	Етика спілкування й етикет.
28	Поняття про текст. Поділ тексту на абзаци. Мовні засоби зв'язку речень у тексті. Поняття про стилі мовлення: розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий і публіцистичний. Поняття про типи мовлення: розповідь, опис, роздум.

Критерії оцінювання диктанту

Перевірка здійснюється фронтально за традиційною методикою.

Для проведення державної підсумкової атестації та вступних випробувань у формі диктанту використовується текст, обсягом від 180 до 190 слів за 12-ти бальною шкалою оцінювання.

Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;
- помилка в слові, яке повторюється в диктанті кілька разів, вважається однією помилкою;
- помилка на одне правило, але в різних словах, вважається різними помилками;
- розрізняють грубі й не грубі помилки, тобто такі, які не мають істотного значення для характеристики грамотності.

Під час підрахування помилок дві не грубі вважають за одну грубу.

До негрубих відносять такі помилки:

- у винятках усіх правил;
- у написанні великої букви в складних власних найменуваннях;
- у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;
- у випадках, коли замість одного знаку поставлений інший;
- у пропуску одного зі сполучуваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності;

За наявності в диктанті більше п'яти поправок оцінка знижується на бал.

Нормативи оцінювання диктанту

Бали	Кількість помилок
1	15-16 і більше
2	13-14
3	11-12
4	9-10
5	7-8
6	5-6
7	4
8	3
9	1+1 (не груба)
10	1
11	1 (не груба)
12	0

Пам'ятка для вступників «Як писати диктант»

1. Уважно прослухайте текст диктанту.
2. Коли викладач зачитуватиме кожне речення в цілому, слухайте його до кінця й не робіть ніяких записів.
3. Починайте записувати речення лише тоді, коли викладач почне його читати частинами, роблячи тривалі паузи.
4. Під час записування речення більше звертайте увагу на орфографію (написання слів), але не треба забувати й про розділові знаки.
5. Під час перевірки записаного речення потрібно передусім зважати на інтонацію й особливо ретельно перевіряти поставлені розділові знаки (у цьому важливу роль відіграють паузи: ледь помітну паузу роблять у тих місцях, де слід поставити кому, а більш помітну - на місці двокрапки чи тире; явна пауза означає, що треба поставити крапку з комою).
6. Сконцентруйте свою увагу й не відволікайтеся під час написання диктанту.
7. Не «збирайте» помилки, зазираючи під час написання диктанту в роботу сусіда (як показує практика, на це, по-перше, витрачається час, якого і так мало, а по-друге, потім часто доводиться шкодувати через помилку, допущену внаслідок такого виправлення).

Література

1. Авраменко О.М. Українська мова: Збірник текстів для диктантів. 9 клас: Державна підсумкова атестація. - К.: Грамота, 2010. - 80 с.
2. Авраменко О.М., Чукіна В.Ф. Збірник диктантів з української мови. 9 клас. – К.: Грамота, 2015. - 56 с.
3. Заболотний О.В. Українська мова: підручник для 9 кл.: Загальноосвіт. навч. закл.: рівень стандарту / О.В. Заболотний, В.В. Заболотний. - К.: Генеза, 2009. - 240 с.
4. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: Навчальний посібник: Вища школа, 2007. - 303 с.
5. Олійник О.Б. Граматика української мови: Навчальний посібник / О. Олійник, В. Шинкарук, Г. М. Гребницький . - К. : Кондор, 2008 . -543 с.
6. Український правопис. - К.: Наукова думка, 2008. - 286 с.